

MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU

Občina Miklavž na Dravskem polju, ustanovljena leta 1998, je s svojo površino 12,54km² ena manjših v Sloveniji. Sestavljajo jo štirje kraji: Miklavž, Dobrovce, Skoke in Dravski dvor.

Naselje Miklavž na Dravskem polju se nahaja ob slikoviti reki Dravi. Miklavž na Dravskem polju se deli na dva dela – središče starega dela je strnjeno okoli župnijske cerkve sv. Miklavža, novejši del pa se razprostira ob obeh straneh Ptujске ceste do dovodnega kanala hidroelektrarne Zlatoličje. Velik del Občine Miklavž na Dravskem polju spada pod Krajinski park Drava, ki je naravno zavarovano območje. Sem spadajo tudi Miklavški ribniki. Ribniki se nahajajo v bližini starega vaškega jedra, ob njih pa poteka lepo urejena sprehajalna pot.

Najstarejše zgodovinske najdbe na območju občine segajo v rimsko dobo. Iz tistega časa so ohranjene gomile, v katerih so bili najdeni dragoceni predmeti. Za severozahodni del Dravskega polja in tudi za občino Miklavž so značilne nekatere narodopisne posebnosti. Govorica ljudi v naseljih občine spada v severno štajersko narečje. Pozornost zaslužijo tudi kulturni spomeniki s posebnim poudarkom na miklavški in dobrovski cerkvi.

ZGODOVINA OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU

Prvo obdobje poučevanja sega v leto 1785, v čas vladarjev Marije Terezije in Jožefa II., in je trajalo do leta 1859, ko je požar uničil takratno miklavško šolo. Pri tem je bila večina dokumentov uničena, zato je bilo Francu Erženjaku, začetniku šolske kronike težko zbrati osnovne podatke. Večino je zapisal po ohranjenem ustnem izročilu in na podlagi Orožnove knjige »Das Decanat Draufeld«. Tudi v obdobju 1859–1879 je zbranih malo podatkov. V tem času so se otroci večinoma seznanjali z verskimi resnicami, branjem, pisanjem in računstvom. Prvi, ki je poučeval na miklavški šoli, je bil kurat Ignac Merva. Prvi redni učitelj, ki je deloval na šoli blizu pokopališča, je omenjen iz leta 1928. Ime mu je bilo Franc Rathei.

V obdobju 1879–1903 so bile razmere na šoli zelo slabe. Obisk učencev je bil slab, saj jih je v hladnih dnevih zeblo v vlažnem prostoru. To je trajalo vse, dokler ni gostilničar Lešnik za šolo nabavil novo železno peč. V tem času tudi noben učitelj ni ostal dlje časa. Velikokrat so se zamenjali, vendar le do prihoda Vinka Juga leta 1888, ki je ostal v Miklavžu do leta 1903. Proti koncu 19. stoletja so ustanovili šolski svet, ki se je do leta 1926 uradno imenoval krajni šolski svet. Svet je imel osem članov. Poleg učitelja, veroučitelja in oglednika šole je v njem sodelovalo še pet uglednih krajanov. S šolskim svetom in poostrenim nadzorom prihoda učencev v šolo se je dvignila udeležba pri pouku in tudi kvaliteta poučevanja. Morda omenimo še

letnico 1876, ko so podrli staro šolo in na istem mestu zgradili novo.

Novo obdobje v miklavški šoli se je pričelo s prihodom novega šolskega upravitelja Davorina Gobca, in sicer leta 1903. Davorin Gobec je prvi pričel iskati novo lokacijo za prenovljeno šolo, vendar je bilo veliko organizacijskih težav. Pri tem se prvič omenja, da bi krajanji ustanovili dvorazrednico, ki bi zajela tudi učence iz Dobrovc in Skok, vendar je takratni šolski svet izločil to možnost, zato je šola ostala enorazrednica. Nenadna smrt Davorina Gobca leta 1911 je tedaj zaustavila to gibanje. Tako so zapiski o šoli zelo skopi v času prve svetovne vojne in vse do leta 1922. Po prvi svetovni vojni je bilo malo naseljenega prebivalstva, predvsem moških, vendar se je to pričelo spreminjati v letu 1925/26, ko je narasla nataliteta in hkrati se je pričela razširjati industrija v Mariboru, kar je privabilo več prebivalstva tudi na obrobje mesta Maribora.

Kljub povečanju števila učencev se je miklavška občina morala še kar nekaj časa truditi, da so končno 17. 8. 1934 uradno odprli vrata nove šole na ozemlju kaznilniške parcele. V tem času je šola postala trirazrednica. Dandanes je v teh prostorih sedež naše občine.

Med drugo svetovno vojno je nemški okupator odpustil slovenske učitelje in šola je delovala v nemškem jeziku. Takoj po drugi svetovni vojni pa se je seveda nadaljeval pouk v slovenskem jeziku, ki ga je leta 1945 obiskovalo 102 učenca.

V času od leta 1946 do leta 1960 je bila miklavška šola nemalokrat na preizkušnji. Velikokrat se je namreč zamenjal kader, saj je bilo kar veliko pomanjkanje slovenskih učiteljev. Kljub temu za to obdobje velja, daje bila obšolska dejavnost učencev in učiteljev zelo bogata in uspešna. Najbolj dejavni so bili na kulturnem področju. Kulturno zatočišče so nudili tudi odraslim v kulturnem društvu, in sicer vse do izgradnje kulturnega doma leta 1951. Omeniti moramo tudi novoustanovljeni šolski pevski zbor in potujoči kino, ki je bil priljubljen tako pri učencih kot pri starših. Na tem območju je bil izjemno dejaven tudi Rdeči križ, ki je organiziral veliko aktivnosti. Postopoma se je krepila še šolska knjižnica. Učni uspeh, prisotnost učencev in kvaliteta poučevanja so se iz leta v leto izboljševali.

V letu 1959/60 je bila ustanovljena podružnica Društva učiteljev in profesorjev, ki je združevala učitelje osnovnih šol Miklavž, Dobrovce in Starše. Kmalu zatem so ustanovil peti razred in v šolskem letu 1960/61 združili osnovni šoli Miklavž in Dobrovce. Leta 1965 se je šola preimenovala v Osnovno šolo Bogdana Tuška. Bogdan Tušek je bil zaslužen učitelj v Dobrovcah v letih od 1900 do 1929, tudi borec v NOB in leta 1944 žrtev gestapovske »črne roke«. Otvoritev popolne osemletne osnovne šole, na kateri je postal ravnatelj Franc Šilec, je bila 15. 9. 1975. Prizidek je poleg novih prostorov dodal še telovadnico in otroški vrtec.

V letih 1975–1985 se je število učencev gibalo me 582 in 647 učenci. Šola je imela od 24 do 25 oddelkov in tri do štiri oddelke podaljšanega bivanja. Z novimi prostori sta obe stari šoli iz Miklavža in Dobrovca prenehali delovati, vendar so

morali leta 1977 ponovno odpreti podružnično šolo v Dobrovcah za 1. in 2. razred osnovne šole, in sicer na zahtevo staršev iz Dravskega Dvora, Dobrovca in Skoka, dve leti kasneje pa še za 3. in 4. razred. Kljub vsemu je bila šola še zmeraj premajhna, zato so poučevanje logistično reševali z dvoizmenskim poukom. Poleg že omenjenih kulturnih dejavnosti so na šoli ustanovili še nove krožke, kot so bili taborniški, planinski, fotografski, hortikulturni in še drugi. Ustanovljena sta bila tudi folklorna skupina in klub OZN. Ob novih telovadnih prostorih je bilo ustanovljeno tudi športno društvo. V šolskem letu 1979/80 je število krožkov naraslo na 37. Na šoli je delovala še šolska hranilnica. Šola je tesno sodelovala tudi s pobrateno šolo Marjana Nemca iz Radeča. Ne smemo pozabiti tudi zobne ambulante, ki deluje še danes. Ta je bila pridobljena leta 1981. Prav tako so se v tem času postavili temelji kadrovanja, izobraževanja in poklicnega usmerjanja učencev. Šola je postala vpliven dejavnik v svojem okolju in je dosegala uspehe tudi na območnih, republiških in državnih tekmovanjih. V letu 1981 je postal ravnatelj Friderik Zobec.

V letih od 1985 do 2000 se je število učencev pričelo postopoma zniževati, saj je upadla nataliteta in v kriznih časih prišlo do zapiranja tovarn v bližnjem Mariboru, kar je ustavilo priseljevanje ljudi v občino in s tem povečanje učencev. V zadnjem obdobju so uvedli tudi dodatni in dopolnilni pouk, interesne dejavnosti so vodili učitelji, v odbojki so pionirke postale celo državne prvakinje, uspešni so bili tudi pri košarki, pri čebelarjih in tabornikih, medtem ko je tudi nogometna šola pridobivala vse večjo veljavo. Tudi

šolski pevski zbor je leta 1989 dosegel prvo mesto na reviji šolskih pevskih zborov.

Nova državna ureditev v letu 1990/91 je seveda vplivala na organiziranost šole. Ob osamosvojitvi Republike Slovenije se je po priporočilu takratnega ministrstva za šolstvo preimenovala v OŠ Miklavž na Dravskem polju.

Spremenil se je šolski urnik in določena financiranja, leta 1992 je bila potrjena podružnična šola Dobrovce, uvedena so bila tri šolska ocenjevalna obdobja, zadnjič pa je potekal pouk srbohrvaščine. Kljub zmanjšanju natalitete je bila prostorska stiska vse večja. Šola je, ne glede na vse, svoje aktivnosti izvajala še naprej. Uvedla je šolo v naravi in pridobila sredstva za nakup nove tehnične opreme, kar je veliko pripomoglo k novim in sodobnim učnim metodam, ki so sledile novi didaktični in pedagoški usmerjenosti novonastale države Slovenije. K temu sodi opisno ocenjevanje v prvem razredu s šolskim letom 1993/94 in priprave na devetletno šolo v drugi polovici devetdesetih let. Šola je v tem času naprej ohranjala stik z lokalno skupnostjo, ki je postajala samostojna enota Občina Miklavž na Dravskem polju.

V novem tisočletju so se večale potrebe po obnovi šole. 19. aprila 1981 je bil ukinjen izmenski pouk. Od 15. junija do 13. septembra 2004 je bila končana obnova šole. Na otvoritveni slovesnosti sta prisostvovala predsednik vlade g. Anton Rop in minister za šolstvo g. Slavko Gaber.

Od 1.9.1981 do 30.9.2005 je šolo vodil ravnatelj Friderik Zobec. 1.10.2005 se je zamenjalo vodstvo OŠ Miklavž na

Dravskem polju in ravnateljica je postala Dušanka Mihalič Mali.

Pomemben mejnik OŠ Miklavž na Dravskem polju je bil 16. 12. 2005, ko je bila otvoritev večnamenske športne dvorane. Na slavnostni otvoritvi je prisostvoval takratni predsednik države g. dr. Janez Drnovšek.

V letih po obnovi šole se je število učencev iz leta v leto večalo. Tako v letu 2013/2014 obiskuje šolo že 518 učencev.

Miklavški ribniki

Miklavški potok izvira nedaleč od mostu čez dovodni kanal za HE Zlatoličje. Teče skozi močvirno pokrajino in povezuje tri ribnike; **prvi je poraščen s trstiko, v drugem je veliko različnega rastja, tretji in največji pa je bogat z ribami.** Na območju ribnikov domujejo race mlakarice, občasno priletijo tudi labodi, posebna zanimivost pa so štorklje, ki gnezdijo na drogu pred cerkvijo. Območje enega najbogatejših ekosistemov ter najlepših in najbolj živih habitatov v Sloveniji se imenuje dravska **loka**. **Ta** sega od dravske terase pod starim vaškim jedrom Miklavža **vse** do struge reke Drave. To izravnalno območje neposredno ob reki je izredno dragoceno, saj se **lahko tukaj** v času poplav brez **večje škode** razlije voda. Ko se vode umaknejo, biotopi s svojimi značilnimi podnebnimi, talnimi, vodnimi in drugimi neživimi dejavniki omogočajo obstoj redkim rastlinskim in živalskim vrstam. Del tega območja ob Dravi s svojim rastlinstvom in živalstvom spada v Krajinski park

Drava, ki se razprostira od Malečniškega mostu do meje z občino Ptuj. Tukaj je pravi raj za ornitologe. Ob svetovnem dnevu opazovanja ptic **so v letu 1995 na** območju Miklavža našeli kar 38 vrst ptic. Naravni botanični spomenik so rastišča rakitovca, najdena v miklavškem delu Krajinskega parka Drava.

Krajinski park Drava

Krajinski park Drava je namenjen ohranitvi značilnega tipa obrečne kulturne pokrajine ter ohranitvi naravnih karakteristik Drave in ostalih območij naravne dediščine. Zajema enega zadnjih delov naravne struge reke Drave in pokrajino ob njej med Mariborom in Ptujem. Sega na območje občine Duplek, mestne občine Maribor, občine Miklavž na Dravskem polju in občine Starše. Razprostira se od Malečniškega mostu do meje z občino Ptuj in vključuje staro strugo Drave z vsemi najvrednejšimi biotopi, ki so se še ohranili na tem prostoru, velikem 2.337 ha. Biotopi s svojimi značilnimi podnebnimi, talnimi in vodnimi dejavniki omogočajo obstoj redkim rastlinskim in živalskim vrstam. Izravnalno območje neposredno ob reki, ki ga imenujejo **loke**, je izredno dragoceno, saj se tukaj lahko v času manjših poplav brez škode razliva voda. Ko se vode umaknejo, v lokah zaživi bogato, raznovrstno življenje. Ogled te edinstvene narave je **mogoč na** območju občine Duplek. Obiskovalce vodi v Krajinski park Drava več napisnih tabel v Spodnjem in Zgornjem Dupleku. Med naravnimi botaničnimi spomeniki v parku so rastišča rakitovca, ki so najdena v Miklavžu in Dupleku.

Prva gostilna v Miklavžu

Prvo gostilno v kraju smo dobili leta 1885. Postavil jo je Jože Lešnik, ki je ob gostilni posadil lipo. Gostilna se je zaradi te lipe imenovala gostilna Pri stari lipi. Leta 1905 se je spremenil videz gostilne saj so ji dogradili vilo, v kateri je bilo mogoče prenočevati, in konjski hlev. Gostilna je menjala kar nekaj lastnikov. **Ker je slovela po dobri kuhinji in prijazni strežbi, je bila zelo priljubljena v bližnji in širši okolici.** Zgradba je od leta 1998 prazna.

Leta 1903 se je gostilni Pri stari lipi pridružila še gostilna Jožefa in Pavle Wrus, **ki se je nahajala v prostorih današnje zadruga.** Jožef in Pavle sta **bila** lastnika gostilne od leta 1916. Gostilno sta nadzidala. Zgoraj **so bile sobe za goste in stanovanje,** spodaj pa gostilna in skladišče. Zraven gostilne je bil prostor za veselice (**danes stojita na tem mestu** zdravstveni in gasilski dom). Leta 1947 so zgradbo **nacionalizirali,** postala je posest Kmetijske zadruga Hoče. **Ta gostilna je bila zelo všeč predvsem mestnim gospodom, medtem ko so se je domačini izogibali.** Zraven gostilne Wrus je stal **vaški studenec, ki je služil kot vir pitne vode tistim gospodinjstvom, ki niso imela svojega studenca. Pred tem so vodo za potrebe gospodinjstva** nosili iz Postrvnega potoka.

Prva trgovina v Miklavžu

Z razvojem mesta Maribor se je začelo povečevati tudi število prebivalcev v Miklavžu. Nastopila je potreba po čim boljši oskrbi meščanov s hrano in z drugimi uslugami. Prva trgovina v Miklavžu z mešanim blagom je bila ustanovljena

po končani prvi svetovni vojni. Ustanovil jo je Jože Blatnik. Zgradil je stanovanjsko hišo, mesarijo in gospodarsko poslopje. Nato je hišo kupil zelo podjeten Jože Dimnik, ki se je ukvarjal s prodajo in nakupom vsega, kar mu je prišlo pod roke. Leta 1927 je zgradil novo trgovino ob Ptujski cesti in jo prepustil v vodenje hčerki Ani. Ta se je poročila z Ivanom **Rašlom** in kaj hitro se je udomačilo ime trgovine. Trgovina **Raši** je bila na začetku trgovina z mešanim blagom, nato kmetijska zadruga in v novejših časih trgovina z barvami in laki.

Med največje kulturnozgodovinske znamenitosti občine oz. naselja Miklavž na Dravskem polju spadajo, poleg urejene rimske gomile, še miklavška cerkev in dvorec.

1. MIKLAVŠKI DVOREC

Dvorec se prvič omenja v letu 1453. Med leti 1453-1460 je tukaj Valter Zebinger prevzel v fevd dvor (velik za tri kmetije), dva mlina in **devet** kmetij. Iz druge polovice 15. stoletja je znanih več fevdalcev. Poleg omenjenega Zebingerja so v Miklavžu dobili zemljo v obliki fevda še Janez Stubenberg, škof Herman iz Gnasa (lavantinski škof med 1433-1436), **Bolfenk** Limbuški, Nikolaj Griebinger in pozneje še Bernard Griebinger. Po njem so tukaj gospodovali njegova vdova Veronika, rojena Breuner, in njena brata Bernard in Friderik. **Leta 1450 se v kraju omenja posest blizu Prunna pri cerkvi sv. Nikolaja (zu Prunn bey sand Niclas under Marchhburg) in posebej še desetina v vasi Prunn (auf dem dorff zu Prunn).** Tedaj sta torej v Miklavžu obstajali dve naselji: starejše (*Prunn* oz.

»Studeneč«) in tisto, ki se je razvilo okoli Miklavževe cerkve (*Sand Nicla*). Do sredine 16. stoletja, za časa baronov Zeklov (*Szekely*), sta se naselji očitno spojili v eno pod skupnim imenom Sv. Miklavž (*St. Nikola*) in je cerkveni patron, kot lahko opazimo tudi pri marsikaterem drugem naselju, izpodrinil staro ime. Osrednjo stavbo *Prunna* je vsaj od leta 1453, ko se omenja prvič, predstavljal dvor, ki je v starejšem predelu vasi nadomestil kakšno večjo hišo, ali pa je le-ta bila samo prezidana in povečana. Od druge polovice 16. stoletja je **kraj** spadal v okvir gosposčine Betnava, prehajal pa je v roke takšnih rodbin kot so bili Herbersteini, Khisli (oziroma Zwickl-Khisli), Rosenbergi, Brandisi. **Leta 1648 je Jurij Jernej grof Khisl (oz. Zwickl-Khisl, saj je šlo za posinovljenca) od betnavskega zemljiškega gospoda za 11.300 goldinarjev kupil urad v Miklavžu. Sam dvorec je bil v času nakupa v slabem stanju, v bistvu je razpadal, je pa imel v svojih hlevih 4 vole in 91 ovac. V smislu zaokroževanja svoje posesti je grof Jurij Jernej, tedaj denimo lastnik gospostva Spodnji in Zgornji Maribor, miklavško posest najverjetneje še isto leto podredil mariborskemu gospostvu.**

Miklavški dvorec je danes nadstropna 6x3 osna stavba z velikim balkonom na štirih kamnitih slopih sredi glavne fasade. Portal je širok, polkrožno sklenjen in opremljen s klasicističnimi vratnicami. Dvorec s srednjeveško lokacijsko tradicijo je v sedanji stavbi iz prve četrtine 19. stoletja, po videzu pa je neorenesančen iz konca 19. stoletja. Stavba je danes stanovanjsko predelana, vendar pa v osnovi ne skriva svojega fevdalnega izvora.

Miklavški dvorec danes. Na desni začetek nekdanjega hlevskega poslopja.

2. CERKEV SV. MIKLAVŽA

Cerkev sv. Miklavža se prvič omenja v pisnih virih že v letu 1382. Vetrinjski menihi so namreč 24. marca tega leta prosili gospode Ptujске, da jim zaščitijo njihove podložnike pri Miklavžu na Dravskem polju (*Sand Nicla in dem Tra(o)feld*). S tem zapisom je cerkev ena najstarejših na območju Dravskega polja sploh.

Cerkev je zidana v romanskem slogu, nastajala pa je postopoma. Današnja podoba z zvonikom poznogotske gradnje iz začetka 16. stoletja je dobila v drugi polovici 17. stoletja. Iz tega časa (1662) je bil tudi prvi bronasti zvon, ki ga je vлил obrtnik Rostauscher iz Gradca. **Na zvonu so bile podobe sv. Miklavža (zavetnik domače, podružnične cerkve), sv. Jurija (zavetnik župnijske cerkve v Hočah), Žalostne matere božje in Kristusovega telesa.** Cerkev sestavljajo prizmatičen zvonik, pravokotna ladja ter enako širok in visok, 3/8 sklenjen prezbitერიj s pritlično zakristijo ob svoji južni strani. **Zgradbo** obdaja pokopališče, katerega obzidje krepijo oporniki, vhod vanj pa poudarja stopničasto

oblikovano čelo. V severni steni, deloma pokriti še z originalnim romanskim ometom, je pri tleh vzdani vrh rimskega nagrobnika z dvema levoma ob strani in golim genijem v sredini. Nad njim je pravokotna sled zazidanega vhoda na prvotno pevsko emporo, vzhodno od njega pa pravokoten zazidan prehod iz ladje v odstranjen prizidek, katerega temelji so bili najdeni leta 1992. V južni steni so ohranjeni sledovi dveh visoko lociranih romanskih oken, dveh nivojsko in po velikosti različnih poznogotskih oken ter sled naslikanega okrogloločnega venčnega zidca. **Zunanjščina** je preprosta, kar velja tudi za zakristijo s skromnim pristrešnim talnim zidcem. V notranjščini cerkve vodi na zidano pevsko emporo originalno stopnišče. Oltar je **sodeč po starem kronogramu**: *DIVo NiCoLao seMper gLorla honor qVoqVe* iz leta 1718, vendar gre pri njem za dvofazni izdelek. **Starejši** del je nastal že okoli leta 1705, mlajši, od konjiškega kiparja Mihaela Pogačnika, pa okoli leta 1717. Gre za bogato in kvalitetno delo našega podeželskega baroka, ki se je edino ohranilo od prvotne cerkvene oprave.

Cerkev je, po slogu sodeč, nastala v drugi polovici 13. stoletja kot podružnica **hoške** pražupnije. Obsegala je nižjo, ravno stropano in nekaj krajšo ladjo, strešni stolpič in neznan, vendar verjetno apsidalen vzhodni zaključek. Od nje je še ohranjena ladja z visoko ležečima polkrožno sklenjenima oknoma na južni, in ostanki plastovito fugiranega ometa na severni strani. Pri njeni gradnji je bilo uporabljenih več rimskih spolij, med njimi ovršnik velikega nagrobnika. Pri prenovi cerkvene fasade so našli 27 vzdanih kamnov iz rimskega obdobja, kar zgolj potrjuje (skupaj z ohranjenimi gomilami) močno prisotnost rimskih

kolonistov na tem območju. V začetku 16. stoletja so ladji prizidali zvonik, ki so ga vstavili v njeno zahodno fasado ter ga na južni strani okrasili z veliko fresko sv. Krištofa, zaščitnika pred nenadno smrtjo. Ni znano, ali so tedaj zamenjali njen oltarni del, vsekakor pa so romanski ladjini okni zamenjali **z večjima poznogotskima**. **Podobno kot** zvonik, so tudi ladjo okrasili z naslikanim okrogloločnim venčnim zidcem.

Župnijska cerkev sv. Miklavža danes

V drugi polovici 17. stoletja so ladjo dvignili za slab meter in jo opečno obokali, ji na vzhodu prizidali njen sedanji slavoločni del ter enako širok in visok, triosminsko sklenjen prezbiterij z malce mlajšo pritlično zakristijo na južni strani. Takrat so tudi zazidali stari okni ter prebelili tri nova večja, enaka onim trem v prezbiteriju. Oba vhoda (v ladjo in na emporo) s severne strani ladje sta bila zazidana že v 13. stoletju.

2.1. SVETI MIKLAVŽ

Miklavž je slovenska oblika za Nikolaj. Ime izhaja iz grškega *Nikólaos*, **pomeni pa** »zmaga ljudstva«. Najbolj popularen

svetnik s tem imenom je Nikolaj iz Mire v Likiji, **čigar** god Cerkev praznuje 6. decembra.

Prav veliko zgodovinskih podatkov iz njegovega življenja ni, več nam o njem povedo legende. Dejstvo je, da je bil škof v mestu Mira v Mali Aziji (današnji Demre v Turčiji), kjer je v visoki **starosti umrl**.

Nikolaj se je rodil ok. leta 280/286 v Patrasu v Grčiji. Starša sta bila ob njegovem rojstvu že dolgo poročena in sta izgubila upanje na potomce. Bila sta dobra in usmiljena človeka, odprta za reveže. Vzgojila sta ga v bogaboječnosti in poslala v dobre šole. Njegov stric, škof, ga je posvetil za duhovnika. Prav tedaj mu je kuga pobrala starše. Veliko premoženje, ki ga je podedoval, je razdelil med reveže. Po stričevi smrti se je odpravil na romanje v Sveto deželo. Znana je pripoved, da se verniki v Miri po smrti škofa nikakor niso mogli odločiti, koga naj imenujejo za novega škofa. Končno so sklenili, da bo novi škof tisti duhovnik, ki bo naslednje jutro prvi **vstopil** v cerkev. **Ta oseba je bil** Nikolaj. Škofovsko službo je nastopil v času cesarja Dioklecijana, ko so kristjane v rimski državi preganjali. Tudi sam je bil zaradi vere v ječi. Ko je cesar Konstantin priznal krščanstvo, se je Nikolaj vrnil v Miro. Leta 325 se je udeležil vesoljnega cerkvenega zbora v Nikeji. Umrl je 6. decembra ok. leta 345/351.

Ljudje so ga začeli častiti kot svetnika kmalu po smrti. Zaradi svoje dobrote je postal priprošnjik v vseh mogočih življenskih stiskah. Po legendi je priskrbel primerno doto trem dekletom. **Bile so obubožane in bi zabredle v sramoto, tako pa so se lahko pošteno poročile.**

Za svojega zavetnika ga častijo mornarji, brodarji in splavarji. Prve cerkve njemu v čast so postavljali ob vodah.

Prav sv. Miklavžu je na slovenskih tleh posvečenih največ cerkva (ok. 200). V mnogih so naslikani prizori iz legende o njegovem življenju.

2.2. SVETI KRIŠTOF

Freska sv. Krištofa, ki se nahaja na južni steni zvonika cerkve sv. Miklavža, je nastala v začetku 16. stoletja in je glede na velikost ena večjih. Naslikana je na enoplastni, z zidarsko žlico zglajeni omet. Barvna plast slikarije – pigment (črna in opečna rdeča barva) – je vezana z apnenim beležem na suho podlago. Pri nadzidavi cerkve v 18. stoletju

je bila freska prebeljena, tako da je slikarija le tu in tam presevala skozi beleže. Z ustreznimi posegi ji je bila leta 2000 povrnjena njena prvotna moč in sijaj.

Freska sv. Krištofa

O življenju in delovanju svetega Krištofa imamo zelo malo avtentičnih izročil. Doma je bil nekje severno od Palestine. Ko je sprejel krščansko vero, je dobil ime Krištof (gr. *Christophóros*, »kdor nosi Kristusa«). **Izrazito krščansko**

ime je zagotovo mistično; nastalo je v vzhodnem grškem svetu prvih kristjanov. Krištof je umrl mučeniške smrti na otoku Samosu ok. leta 250. Vse ostalo okoli njega je spletla legenda, še posebej, ko se je njegovo češčenje razraslo v dobi prvih epidemij kuge (od 13. stoletja dalje). Predvsem je postal zavetnik proti nagli in nepredvideni smrti. Tak, kakršnega poznamo z velikih slikarij na zunanjščini cerkva, nastopa v splošno znani legendi. Poganski velikan (*Reprob*) je bival ob reki in se je preživljal s tem, da je prenašal potnike čez reko. Nekega dne je tako nosil otroka; ta je sredi reke postajal vedno težji in velikan ga je komaj prenesel na nasprotni breg. Ko je izčrpan pribredel na drugo stran, se mu je otrok predstavil kot Jezus in mu dejal, da je nosil več kot cel svet, saj je na ramenih nosil Stvarnika sveta. Tedaj naj bi otrok Jezus velikana potopil v reko in ga krstil za Krištofa. Po zaslugi te legende je prej skoraj neznan mučenec postal eden najbolj češčenih svetnikov v srednjem veku. Skoraj vedno je upodobljen kot velikan z Jezuščkom na rami in palico v roki, pa tudi kot mučenec ali vojak. Češčenje sv. Krištofa se je razširilo na zahodu in vzhodu že v 5. stoletju. Tudi na slovenskem je imelo ljudstvo veliko zaupanje v sv. Krištofa kot priprošnjika zoper kugo, zoper božjast in zoper vodno nevarnost. V vernem človeku se je utrdilo zaupanje, da zadostuje, če navsezgodaj pogledaš svetnikovo podobo, pa tisti dan ne umreš nagle smrti. Iz te vere so marsikje (ob večjih stiskah) na Slovenskem vaščani naročali njegovo sliko v nadnaravni velikosti, kot je primer v Miklavžu, in je običajno naslikana na zunanji strani župnijske ali podružnične cerkve, kjer so lahko podobo videli tako rekoč iz vsake hiše skoraj skozi okno. V srednjem veku so bile zelo razširjene tudi bratovščine sv. Krištofa zoper

pijančevanje in preklinjanje. Legenda je dala pobudo, da so si sv. Krištofa izbrali za zavetnika čolnarji in splavarji, nosači in vozniki, pa tudi romarji in drugi popotniki.

3. GOMILSKO GROBIŠČE IZ RIMSKE DOBE

Gomilno grobišče iz rimske dobe v Miklavžu je najvzhodnejše od šestih na ravnici južnega obrežja Drave, nekoliko manj številnejše od večine drugih (Ruše – 30 gomil, Bezena-Bistrica – 34, Limbuš in Pekre po 14, Dogoš – 5), a **po dosedanjih najdbah iz grobov prav gotovo najpomembnejše.**

Urejena gomila v Miklavžu je bila ob merjenju leta 1961 široka 16 in visoka 3 metre. Gomile takšne velikosti so redke in najbrž tudi najpomembnejše. Najbližja podobna je v sosednjih Dogošah (široka 13 in visoka 1,2 m) z zidano grobnico, a z manj pomembnimi pridatki (izključno glinaste posode). V soseščini se nahaja še gomila v Loki, kjer so v zidani grobnici našli sedem lončenih posod in samo tri steklene, pač pa tudi edinstven velik bronast vrč in železno kuhinjsko orodje. Osamljena gomila v Loki z bogatim grobom neke žene je lahko v kakšni zvezi z Miklavžem, morebiti pa gre tam za edini preostali grob grobišča in podobne pristave kot v Miklavžu (in Dogošah), ki so tako kot tisti pri Staršah postali po koncu rimske dobe žrtev reke Drave.

Tako očitne razlike gomil v tem okolišu opozarjajo na razslojenost takratnih prebivalcev tega kraja. Na eni strani imamo rimske gospodarje – koloniste, ki so imeli v rokah gospodarstvo, na drugi pa različne njihove podrejene z

raznimi opravili od vodstvenih in nasploh zahtevnejših do navadnih težakov. Med temi so najbrž tudi tu prevladovali sužnji s prav tako različnimi opravili. Suženjstvo je bilo v rimski dobi predvsem pravna kategorija kot nesvobodni v gibanju in delovanju. Nekateri so se pri svojih gospodarjih povzpeli celo tako visoko, da so jim ti tudi uradno podelili svobodo, in so tako prešli v drugo skupino prebivalstva – tako v Italiji kot v osvojenih pokrajinah – osvobojenke ali libertine. Kot taki se večkrat pojavljajo na nagrobnih spomenikih in božanstvom posvečenih kamnih, kar pomeni, da so postali tudi premožnejši.

Najdbe govorijo za čas okoli leta 100 n. št., zato gre tu za zgodnje naseljevanje Rimljanov na tem podeželju. Izhodišče mu je bilo brez dvoma eno od obeh upravnih središč, od katerih je bila najbližja Poetovio. Na smer naseljevanja teh krajev je najbrž vplivala tudi meja med obema provincama Norikom in Panonijo, ki naj bi po dosedanjih domnevah potekala preko Slovenskih goric med Cmurekom in Vurberkom ter po Dravskem polju proti Pragerskemu. Miklavški kraj je po teh presoajah spadal v provinco Norik in mestnemu upravnemu področju **Flavia Solva**, vendar je bil mnogo bližje Poetoviu in glavnim prometnim povezavam z Italijo preko nje.

Rimske gomile v Miklavžu

Gomile so se do danes ohranile predvsem v gozdovih, kjer niso bile izpostavljene izravnalnemu posegom. Prostor, kjer so bili v Miklavžu odkriti arheološki spomeniki iz rimskega obdobja, je omejen na relativno ozek pas dravske terase in njene neposredne bližine. Od treh gomil, ki so se ohranile, je **gomila št. 1** danes rekonstruirana. Samo odkritje grobnice v

njej ni bilo plod kakšnih načrtnih arheoloških raziskovanj, temveč posledica srečnih naključij. **Leta 1961** so domači gasilci začeli brez vednosti spomeniško-varstvene službe odvažati zemljo iz gomile. Potem, ko so sredi gomile naleteli na kamnite plošče, o tem niso obvestili najbližjega muzeja ali pa zavoda za spomeniško varstvo, zato gre velika zasluga dijaku Benu Sevšku, ki si je utrl pot v grobnico, najdene predmete pa varno spravil doma in o tem obvestil mariborski muzej. Nadaljnji odkop zemlje je bil tedaj ustavljen. Ob arheoloških delih, opravljenih junija in julija 2002, so ob vznožju gomile št. 1 naleteli še na marmorno bazo, ki je nekoč služila kot temelj velikemu spomeniku, ki je stal pred gomilo. Spomenik je bil v odprtino na bazi nasajen z vsadnikom, ki se je natančno prilagal izklesani vdolbini. Ta najdba je danes eden redkih dokazov, da so rimske gomile imele zunanja obeležja. Pred gomilo je tako stal velik spomenik, ki je bil najverjetneje obrnjen v smeri ceste. **Gomila št. 2** je od urejene oz. rekonstruirane oddaljena slabih 20 metrov. Široka je 18 in visoka 3,2 metra. V prvih povojnih letih je bila skoraj v celoti odkopana za gradnjo stanovanjskih hiš, ne da bi bil mariborski muzej obveščen o kopanju in morebitnih najdbah. Čaka na svojo ureditev oz. na boljše čase. **Gomila št. 3** se nahaja 140 metrov SZ od obeh prejšnjih. Široka je 13 in visoka 1 meter. Nahaja se v gosto zaraslem gozdu, vendar je že precej odkopana. Raznolike najdbe v miklavški gomili št. 1 so izdelane iz gline, stekla, bron in železa. Na ogled so razstavljene v Pokrajinskem muzeju v Mariboru. V grobnici so ob odprtju (leta 1961) odkrili veliko amforo, malo **skledico iz galske fino prečiščene gline, 17 steklenih predmetov, škatlico za ličenje** iz tanke bronaste pločevine, pasno spono, kos

bronaste fibule (sponke) in bronast novец. V miklavški gomili je bila grobnica postavljena kar na površini. Njena izjemnost je predvsem v tem, da je **niso sezidali** iz kamnja z malto, **temveč** so jo **sestavili iz kamnitih plošč**. To je bilo skoraj bolj zapleteno, kot preprosta zidarska gradnja, saj je bilo potrebno primerne ogromne kamnite plošče najprej nekje najti in jih potem prepeljati na mesto pokopa. Sedaj se je pričelo šele težaško delo, saj je bilo potrebno grobnico zakriti z zemljo. Znano je, da so zemljo za nasutje gomile nakopali najprej kar okrog nje. Pri večjih gomilah je bil s tem storjen šele prvi korak: zemlje okoli gomile je zmanjkalo, zdaj je bilo potrebno zemljo prinašati v košarah ali čem drugem od drugod, da so pri nasipavanju dosegli želeno obliko in višino. Pri takšni velikosti (širini 16 m in višini 3 m) je šlo za enormne količine zemlje, zato je bila pri njenem nasutju najverjetneje najeta tuja delovna sila.

Na podlagi časovne ocenitve posameznih predmetov v grobu se da čas pokopa v miklavško gomilo datirati v obdobje med leti 95-110. Da gre za **pokop žene iz veljavne družine**, dokazujejo za ženske pokope značilni predmeti, kot so pasna garnitura, škatlica za ličila in večje število steklenih posod. To nam pove, da je imela v svojem okolju posebno veljavo, saj je bilo za njen grob poleg množine pridatkov porabljenega mnogo truda tako pri izdelavi grobnice kot pri nasutju gomile, ki je bila mogoče največja v Miklavžu, ali pa vsaj podobno velika kot njena soseda.

Gomilno grobišče

Vhod v grobnico

Skleda terre sigillate in tipi odkritih amfor Različne najdbe iz kovine

Nagrobna plošča

4. KULTURNA POT SVETEGA MARTINA TOURSKEGA OD SZOMBATHELYA DO ZREČ

Evropsko kulturno pot Sveti Martin Tourski je Svet Evrope leta 2005 vključil v program kulturnih poti, ki so posvečene velikim evropskim osebnostim. Pot svetega Martina se začne na Madžarskem v Szombathelyu, Martinovem rojstnem kraju. Nadaljuje se v Sloveniji in obišče številne kraje povezane s svetim Martinom, od Domanjševcev, Martjancev, preko Maribora in Ljubljane do Italije. V Italiji vodi preko Pavije do vasice Candes-Saint-Martin v Franciji, kjer je sveti Martin umrl. Pot vodi preko Toursa, kjer je bil sveti Martin imenovan za škofa in kjer je v baziliki svetega Martina Tourskega tudi pokopan. Pot je namenjena pohodnikom, športnikom in romarjem in tistim, ki imajo radi naravo in kulturno dediščino. Razdalja med Szombathelyem in Candes-Saint-Martin preko Toursa je 2.500 km. Iskana vrednota na poti je vzajemna delitev dobrin.

V Sloveniji je izdelava poti razdeljena v tri projekte.

1. Madžarsko-slovenski projekt je izdelava - označitev poti od Szombathelya do Zreč.
2. Avstrijsko-slovenski projekt je izdelava poti med Zrečami in Logatcem.
3. Italijansko-slovenski projekt je izdelava poti od Logatca do italijanske meje.

Doslej je pot v celoti označena od Szombathelya do Zreč in je opisana v Vodniku po kulturni poti Svetega Martina Tourskega od Szombathelya do Zreč.

Dolžina poti Svetega Martina, za katero skrbijo miklavški planinci pod okriljem Planinskega društva Miklavž na Dravskem polju, je dolga 8 km. Označena je z rumeno belo markacijo, smernimi tablami in s panojem pri osnovni šoli Miklavž.

Miklavški del poti teče od picerije Mom ob potoku 100 letnih voda mimo Miklavške mlake in mimo spomenika Stebra revolucije v center naselja Miklavž. Po prečkanju glavne ceste Maribor-Ptuj gremo čez most na dovodnem kanalu HE Zlatoličje in pridemo v starejši del naselja, po katerem je kraj dobil ime. V tem delu stoji cerkev sv. Miklavža iz leta 1382. Pot nadaljujemo proti jugu, hiše z leve zamenja gozd. Ko pridemo v bližino glavne ceste, zavijemo levo na lokalno cesto. Po njej pridemo do predstavitvenega prostora gomilnega grobišča, kjer je urejeno tudi počivališče. Obdelana polja nas spremljajo iz Miklavža po asfaltni cesti, obidemo južno obalo prijetnega Miklavškega ribnika. Desno po poljski poti prečkamo polja, nato gremo skozi poplavni gozd ob reki Dravi. Prostor je spet odprt, hodimo mimo ograje sodobne čistilne naprave, v smeri njenega zunanjega vogala, po dovozni cesti pridemo do roba naselja Dogoše. Po glavni cesti Maribor-Duplek gremo desno in prečkamo most čez reko Dravo, desni ovinek nas popelje med hiše naselja Zg. Duplek. V odcepu zavijemo levo v smeri Zimice, nato desno in pridemo na poljsko pot, ki vodi naravnost čez polje, nad Splavarjem v Zgornjem Dupleku. Tukaj se konča miklavški del.

Sv. Martin je bil rojen okrog leta 316 v mestu Savaria, današnjem Szombathelyu. Oče, ki je kot oficir služil v rimski legiji, je za svoje zasluge prejel posestvo, tako se je družina preselila v italijansko mesto Ticinum (danes Pavia). Na

očetovo željo je pri 15-ih letih tudi sam stopil med legionarje, vendar se je njegovo življenje popolnoma spremenilo v Amiencu v Galiju (Francija), ko je z mečem odrezal polovico svojega plašča in ga dal beraču, ki je trepetal na mrazu. V sanjah ga je v istem plašču obiskal Kristus in mu povedal, da je prav njemu storil dobro dejanje. Po tem milostnem obisku je zapustil vojaško službo, se dal krstiti in začel širiti vero. Obiskal je svoje starše, ki so se takrat že vrnili v Savario in krstil svojo mater. Po vrnitvi v Italijo se je odločil za puščavništvo, nato pa krenil na pot in širil vero ter organiziral skupnosti vernikov. Krščanske skupnosti in samostane, ki jih je ustanovil je prepustil svojim učencem. Leta 371 je bil imenovan za škofa v Toursu. Zaradi svoje skromnosti se je pred skupnostjo, ki ga je dvignila na ta plemeniti položaj, skrtil v gosinjak, vendar so ga gosi z gaganjem izdale. Od tod izvira tradicija Martinove gosi. Umrli je pri starosti nad 80 let, leta 397 v Candesu (danes Candes St. Martin). Njegovo truplo so s čolnom po reki Loari prepeljali v Tours, kjer so ga 11. novembra (danes martinovo) pospremili k večnemu počitku. Postal je zaščitnik Frankov in Galije, njegov kult se je razširil po vsem krščanskem svetu. Njegovo ime v Evropi nosi več kot 3000 naselij, v Franciji, kjer je še posebej priljubljen, pa blizu 500 naselij. V Sloveniji je več kot 80 cerkva posvečenih sv. Martinu, na Madžarskem 110. Naselja z njegovim imenom najdemo tudi drugod po Evropi.

Povzeto po vodniku po kulturni poti svetega Martina Tourskega od Szombathelya do Zreč.

Ostale znamenitosti v krajih občine Miklavž na Dravskem polju:

Cerkvica Marije – kraljice miru v Dobrovcah

Ob cesti iz Miklavža proti Marjeti na Dravskem polju leži naselje Dobrovce, ki se omenja že leta 1227, s sedanjim imenom pa leta 1441. V Dobrovcah stoji ob cesti proti Skokam cerkvica Marije - Kraljice miru. Gre za obnovljeno stavbo, sestavljeno iz kvadratastega zvonika, pravokotne ladje z zakristijo na severni strani in triosminskega oltarnega prostora. Zgrajena je bila med leti 1924 in 1934. Triločno odprto zvonico nosijo štirje slopi, ki po obliki spominjajo na barok, v zvonovi etaži pa visita bronasta zvonova iz leta 1924 in leta 1939. V cerkvi, ki jo pokriva trapezast strop, izstopa oltar, katerega neorenesančni nastavek iz opuščene grajske kapele na Hompošu hrani glavno dragocenost cerkve, baročni kip Marije - Kraljice miru z otrokom, ki se blagoslavljač sklanja k vernikom. Kvalitetni leseni kip iz 1. polovice 18. stoletja po tradiciji izvira iz župne cerkve v Slivnici, od koder je bil leta 1840 prenesen v staro vaško kapelo, prednico sedanje.

Marijina kapelica v Dobrovcah

Kapelica zaprtega tipa na nasprotni strani ceste, ki hrani sodoben Marijin kip akademskega kiparja Marjana Dreva, je povprečna predstavница tovrstnih kapel iz 2. polovice 19. stoletja.

Marijina kapelica in slopasto znamenje v Skokah

V sosednjih Skokah stoji večja, s stolpičem opremljena neoromanska Marijina kapelica iz konca 19. stoletja in veliko slopasto znamenje pretežno kamnite gradnje, sestavljeno iz kvadratastega slopa z vdolbinasto opremljenimi stranicami in malce širšega nastavka s štirimi segmentno sklenjenimi nišami, ki ga spredaj in zgoraj spremljata bogato profilirana zidca, zaključuje pa piramidasta opečna streha. Znamenje, ki je dober predstavnik posebnega dravskopoljskega tipa iz 2. polovice 17. stoletja.

Dvorec Dravski dvor

Najmanjši kraj v občini Miklavž, Dravski Dvor, je dobil ime po dvorcu oziroma pristavi Drauhof, ki je spadala pod gospoščino Rače. Pristava je na današnji lokaciji obstajala vsaj od druge polovice 18. stoletja, ko je bila upodobljena v Jožefinskem vojaškem zemljevidu. Pristava je pozneje dobila posebne lastnike. Na posestvu so se med drugim

ukvarjali s konjerejo za potrebe avstro-ogrske vojske. Okrog leta 1922 so z agrarno reformo veleposestvo razprodali, nekaj zemlje pa razdelili med kočarje iz Skok, Dobrovc in Marjete. Dvorec je leta 1934 pogorel in bil zapuščen, dokler ga ni kupil Gustav Strašek iz Maribora in v njem uredil lončarsko delavnico. Danes so vidni samo še zidovi dvorca.

Pripravili:

Turistično društvo Miklavž na Dravskem polju

Planinsko društvo Miklavž na Dravskem polju (Kulturna pot Sv. Martina Tourskega)

Učenci OŠ Miklavž na Dravskem polju